

vät huhut ja rokotevastaiset väit-  
tämät kiertävät maailmanlaajui-  
sesti, mutta niitä ilmaistaan eri  
tavoin kansallisissa poliittisissa  
konteksteissa ja osana kansal-  
lisia kulttuureita. Monet kirjan  
esimerkit ovat Afrikasta ja Aa-  
siasta, ja Larson näyttää, kuinka  
muun muassa poliitapaukset  
ovat lisääntyneet useissa maissa  
kansainvälisen rokotevastaisen  
retoriikan leviämisen myötä.  
Toisaalta kirjan globaalista ot-  
teesta seuraa myös se, että osa  
esimerkeistä jää lähinnä mai-  
ninnoiksi. Kirja eroaa tässä  
suhteessa esimerkiksi Christine  
Holmbergin, Stuart Blumen ja  
Paul Greenough'n toimitta-  
masta teoksesta *The Politics of  
Vaccination: A Global History*  
(Manchester University Press  
2017), jossa kansallisia rokotus-  
keskustelujen konteksteja ava-  
taan tapaustutkimusten kautta.

Siinä missä teos toimii erin-  
omaisena katsauksena rokot-  
teiden vastustamiseen ja roko-  
tuskampanjoiden globaaleihin  
haasteisiin, sen käsitteellinen ja  
teoreettinen anti on vastaavasti  
kevyempi. Teoksen yksi keskei-  
simmistä käsitteistä on *tunteet*.  
Larson esittää, että "tunteet"  
ovat mukana yhteiskunnallis-  
sa rokotuskeskusteluissa yhä  
voimakkaammin ja että digitaalinen  
sosiaalinen media on yksi  
tekijä, joka osaltaan vaikuttaa  
rokotteisiin liittyvien tunteiden  
globaaliin kiertoon ja vahvis-  
tumiseen. Kirja ei kuitenkaan

teoretisoi tunteita, ja on hiukan  
epäselvää, mitä ne oikeastaan  
ovat esimerkiksi yksilötasolla,  
yhteisössä, yhteiskunnassa tai  
digitaalisena ilmiönä taikka mi-  
ten tunteet ovat historiallisesti  
kerrostuneita ja paikallisesti  
määrittäytyneitä. Olisikin mielen-  
kiintoista kuulla, miten Larso-  
nin paikantamat rokotteisiin  
liittyvät tunteet asettuvat osaksi  
laajempaa tunteiden yhteiskun-  
tatieteellisen tutkimuksen kent-  
tää tai affektiivista digitaalisen  
median tutkimusta.

Kaiken kaikkiaan Larsonin teos  
on kuitenkin selkeä ja helposti  
lähestyttävä katsaus rokotteita  
ympäröiviin kulttuurisiin kiis-  
toihin. Se piirtää kiinnostavan  
kuvan haasteista, joita rokotus-  
kattavuuden nostoon pyrkivät  
kampanjat ja uusien rokottei-  
den tuominen rokotusohjel-  
miin väistämättä kohtaavat.

### Venla Oikkonen

---

## Kauneus globaalin politiikan välineenä

---

Oluwakemi M. Balogun:  
*Beauty Diplomacy*. Stanford,  
CA: Stanford University Press,  
2020, 280 s.  
ISBN 978-1-50361097-2

---

Ulkonäköä lähestytään sosio-  
logiassa usein pääoman käsit-

teen kautta, jolloin keskiössä  
on tarkastella ulkonäköön liit-  
tyvien erilaisten tulemien tar-  
kastelu, eli sen muuttaminen  
esimerkiksi taloudelliseksi tai  
sosiaalisiksi pääomaksi. Vuon-  
na 2020 ilmestynyt Oluwakemi  
M. Balogunin *Beauty Diploma-  
cy* -kirja osallistuu laajemmin  
tulkittuna keskusteluun, jossa  
tutkitaan esteettisen pääoman  
kerryttämistä ja vaihtoa eri-  
laisilla kentillä, kuten Ashley  
Mearsin *Beauty Pays* -kirjas-  
saan (University of California  
Press 2011) tutkimassa mal-  
limaailmassa tai globaalissa  
juhlataloudessa, kuten *Very  
Important People* -teoksessa  
(Princeton University Press  
2020). Naisten ulkonäkö voi  
toimia myös niin miehen maun  
symbolisena osoittajana kuin  
perheen maun, joutilaisuuden  
ja varallisuuden ilmentäjänä,  
kuten Thorstein Veblenin klas-  
sikkoteoriassa 1800-luvun lo-  
pun kerskakulutuksesta. Edellä  
mainituissa teoksissa naisten  
ulkonäköä hyödynnetään ta-  
loudellisen voitontavoittelun  
välineenä naisten kauneuden  
avulla saadun taloudellisen  
voiton ja statuksen valuessa  
esimerkiksi mallimaailman  
pomojen, valokuvaajien, muo-  
tisuunnittelijoiden ja juhlanjär-  
jestäjien (eli useimmiten heitä  
huomattavasti vanhempien ja  
varakkaampien miesten) tas-  
kuun. Naiset itse hyötyvät ti-  
lanteesta lähinnä saadessaan  
juhlia rikkaassa seurassa sekä

saadessaan ilmaisia drinkkejä, kauniita vaatteita tai muita luksus tuotteita.

Balogunin kirja vie kuitenkin vastaavanlaisen arvonnun prosessin uudelle kentälle kuvaten sitä, miten nigerialaiset kauneuskilpailuosallistajat neuvottelevat ja kommunikoiivat naiseuden, kunniallisuuden ja kehollisuuden narratiiveja, mutta ovat myös osa kansallista strategiaa ja siihen liittyvää ”pehmeää valtaa”. He osoittavat hyvää kulttuuritahtoa ja edistyksekkyyttä, yhdistävät maansa ihmisiä toisiinsa sekä tekevät kotimaataan kansainvälisesti tunnetuksi. Kirjan nimi viittaa siihen, miten kulttuuri, politiikka ja talous ovat kietoutuneet yhteen nigerialaisten kauneuskilpailujen kontekstissa: miten naisten ulkonäkö sekä sen avulla tavoitellut ja saadut hyödyt muotoutuvat globaalissa ja kansallisessa mittakaavassa. Kirja perustuu Balogunin kenttätöihin kahdessa Nigerian suurimmassa kauneuskilpailussa usean kauden ajan vuosien 2009 ja 2018 välisenä aikana sekä kahden kansainvälisen kauneuskilpailun arkistoaineistoon. Kirjan taustalla oleva aineisto on poikkeuksellisen rikasta, sillä se on hankittu havainnoimalla ja haastattelemalla monipuolisesti kilpailuun osallistujia ja järjestäjiä, tuomareita, tuottajia ja sponsoreita – samalla altistaen

tutkijan itsensä ulkonäköön kohdistuvalle arvostelulle.

Kappaletasolla kirja keskittyy kauneuskilpailujen historiaan, osallistujien seksuaalisuuteen ja luokkaan kietoutuvan arvokkuuden luomiseen sekä niiden ylläpitämiseen osana ”kauneusdiplomaatin” uraa ja jännitteeseen kansallisen kulttuurin ja kosmopoliittisuuden välillä. Tämän jälkeen Balogun kuvaa erilaisten toimijoiden intressejä osallistua sponsoreina tai muina edunsaajina rahoittamaan kauneuskilpailuja ja niiden avulla käytävää poliittista taistelua nousevan maan taloudesta ja maineesta. Viimeisessä luvussa pohditaan esimerkiksi, miten kauneutta ja kauneuskilpailuja voidaan viihteen sijaan käyttää myös osana poliittista mielikuvitusta.

Kauneuskilpailukontekstin ulkopuolisena havaintona voi ainakin todeta sen, että sosiologiassa viehättävintä on juuri sen tutkimusaiheiden monipuolisuus ja joustavuus: mistä tahansa saa kiinnostavaa, kun sitä tarkastelee nimenomaan sosiologisin silmin. Tutkijana arvostusta – jopa pientä tutkimuskateutta – herättää aina se, kun joku on keksinyt kiinnostavan ”oman jutun”. Kirjan aihe, nigerialaiset kauneuskilpailut ja niiden laajempi kontekstuaalisointi osaksi esimerkiksi naisuutta, kehollisuutta, globaaleja

kauneusihanteita ja jopa maailmanpolitiikkaa, tuntuu juuri tällaiselta sopivan harvinaiselta omalta jutulta, joka ominaisuuksiltaan motivoi tutkijaa, avaa kiinnostavia näkökulmia ja jonka voi nivoa osaksi aiempaa tutkimusta esimerkiksi kauneudesta ja globaalista eri-arvoisuudesta. Ulkonäkö tutkijana tunsin syvää kiitollisuutta Balogunille myös siitä, että hän sanallisti sen, mitä usein kohtaan kertoessani tutkimuksestamme. Ulkonäkö tutkimus ajatellaan hauskaksi, söpöksi, triviaaliksi ja henkilökohtaisesti motivoituneeksi tutkimusaiheeksi, eikä sitä haluta tai osata nähdä osana laajempaa eriarvoisuuden kehikkoa, jolla on kauaskantoisia seurauksia.

Sen lisäksi, että teos luo hyvän yleiskuvan nigerialaisiin kauneusihanteisiin ja kauneuskilpailuihin, se herätti ajattelemaan kauneutta laajemmin. Omassa tutkimuksessa jatkuvasti törmään ”luonnollisuuden” arvostamiseen ja neutraalin ulkonäön korostamiseen, jolloin tietyt hyvin luokkasi-donnaiset asiat, kuten puhtaus ja hillittyys, tärkeilemättä määritellään tavoiteltavaksi. Tässä mielessä itseäni kiinnosti kirjassa juuri luonnollisuuden kulttuurit ylittävä arvostus, etenkin sen muuttuva kansallinen sisältö. Kauneuskilpailuissa menestyminen edellytti tiettyä ideaaliulkonäköä, joka

korosti hoikkuutta, pituutta ja silmiinpistäviä kasvopiiireitä, kuten korkeita poskipäitä ja suoraa hammasrivistöä. Nämä olivat osa kauneuskilpailuisa vaadittavaa ”häkellyttävää kauneutta”, jota ylläpidettiin kisoissa keinotekoisesti esimerkiksi peruukeilla, korkokengillä ja meikeillä mutta joka tässä kontekstissa nähtiin osana nigerialaista ”luonnollista” kauneutta, joka erottaa heidät muista kilpailijoista.

Samassa yhteydessä, ikään kuin luonnollisuuden jatkeena, kirjassa kiinnostavasti esitelty kokkaustaito nähtiin laajassa merkityksessä osana tätä nigerialaisnaisen *kauneutta*. Mieleeni jäi erityisesti osallistujien arvioinnin eläväiset kuvaukset siitä, miten kokoruanlaittoprosessi oli osana tätä arvomuodostusta: tarvikkeet ostetaan ja tingitään torilta, valmistetaan ja laitetaan esille perinteiden mukaisesti. Tällä kokonaisuudella osoitetaan kulttuurista kompetenssia, itsenäisyyttä vanhemmista ja riippumattomuutta länsimaisista vaikutteista, kuten pikaruuasta, ja näin myös lojaaliutta nigerialaiselle kulttuuriperinnölle.

Ensimmäinen ajatus tästä on, että olisi herkullista ajatella suomalaisia kauneuskilpailuja tai missikisoja samanlaisten uusien osioiden kautta ja miettiä, mikä olisi suomalainen pe-

rintainen ruokalaji, jota valmistettaisiin tuomaristolle osana kauneuskilpailua. Olisiko tarjolla talkkunaa ja viiliä, ryppyttäsikö kilpailija kenties piirakoita vai tarjoaisiko hän tillilihaa muusipedillä laittaen kyytipojaksi survottua puolukkaa ja lasillisen kotikaljaa? Toisaalta on mielenkiintoista unelmoida siitä, missä vaatteissa tätä osiota suoritettaisiin. Kenties kilpailijan yllä olisi Jaakko Kolmoselta tuttu Väinämöisen hattu ja pel-lavapaita? Kansallispuhuihin Miss Suomi -kilpailijoita onkin aiemmin jo puettu, eli ehkä tämän osuuden voisi yhdistää liehuviin lettinauhoihin ja kii-reisten supikkaiden kopinaan.

Vaikka Suomessa kokkaustaitoa ja perinneruokatietoutta ei ehkä arvosteta osana mis-sikauneutta, on kummankin maan kontekstissa kuitenkin kyse ”oikeanlaisen” feminiinisyden esittämisestä. On selvää, että koska kirja kertoo globaalista eriarvoisuudesta, sen suora rinnastaminen Suomeen ontuu ja jopa karnevalisoi tärkeää aihetta. Kauneuskilpailut pohjoismaisessa kontekstissa näyttävät hyvin eri tavoin kuin siirtomaavallan ja sisällissotien runtelemassa Nigerias-sa, joka pyrkii kilpailun avulla korottamaan omaa taloudellista ja maailmanpoliittista asemaansa. Nigerian kaltaisten maiden historiasta hyötyneissä hyvinvointivaltioissa kauneus-

kilpailut ovat melko harmitonta ja vähän huonosti aikaa kestänyttä viihdettä.

Suosittelen Balogunin kirjaa kaikille, joita kiinnostaa kauneus, postkolonialistinen nationalismi, eriarvoisuus, globalisaatio, kehollisuus ja luokkaliikkuvuus. Se on nautinnollisen eläväinen lukukokemus, joka avaa kiinnostavasti kauneuden arvostamisen universaaliutta ja sen kytkeytymistä eriarvoisuuteen, mutta antaa tilaa myös paikallisille sisällöille. Kirja on tärkeä myös siksi, että se haastaa ja monipuolistaa sosiologian pääasiassa länsimaiseen kauneuskäsitykseen pohjautuvaa näkökulmaa ja ymmärrystä ulkonäköön kytkeytyvästä eriarvoisuudesta.

**Erica Åberg**

---

## Yhteisen päätöksenteon mikrososiologiaa

---

Camilla Lindholm, Melisa Stevanovic & Elina Weiste (toim.): *Joint Decision Making in Mental Health. An Interactional Approach*. Cham: Palgrave Macmillan, 2020, 327 s.  
ISBN 978-3-030-43530-1

---

Camilla Lindholmin, Melisa Stevanovicin ja Elina Weisteen